

Sygn. akt I ACa 786/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 października 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jarosław Marek Kamiński (spr.)
Sędziowie	:	SSA Jadwiga Chojnowska SSA Krzysztof Adamiak
Protokolant	:	Łukasz Patejuk

po rozpoznaniu w dniu 22 października 2020 r. w Białymstoku na rozprawie

sprawy z powództwa **H. M. i W. M.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)** i **J. B. (1)**

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Białymstoku

z dnia 13 września 2019 r. sygn. akt I C 1715/14

I. oddala apelację;

II. zasądza solidarnie od powodów na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej;

III. zasądza solidarnie od powodów na rzecz pozwanego J. B. (1) kwotę 4.050 zł tytułem zwrotu kosztów procesu w instancji odwoławczej.

(...)

Sygn. akt I ACa 786/19

UZASADNIENIE

Powodowie H. M. oraz W. M. domagali się zasądzenia solidarnie od pozwanych Skarbu Państwa – Wojewody (...) oraz J. B. (1) na ich rzecz kwoty 76.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami i kosztami procesu tytułem odszkodowania za szkodę poniesioną w związku z przedłużającym się postępowaniem wywłaszczeniowym, wskutek czego decyzja o ustaleniu wartości odszkodowania wydana została dopiero w 2013 r. zamiast w 2009/2010 r. W tym czasie nastąpił

spadek cen nieruchomości, co wpłynęło na pogorszenie ich sytuacji materialnej. Kwotę dochodzonego roszczenia stanowi różnica w wartości nieruchomości pomiędzy pierwszym a ostatecznym jej oszacowaniem i tym samym wydanymi decyzjami o ustaleniu wartości odszkodowania. Jako podstawę prawną roszczenia w stosunku do Skarbu Państwa wskazali art. 417 § 1 k.c. Podstawę prawną roszczenia wobec J. B. (1) stanowił art. 415 k.c.

Pozwany Skarb Państwa – Wojewoda (...) wniósł o odrzucenie pozwu. W przypadku natomiast nieuwzględnienia tego wniosku, domagał się oddalenia powództwa.

Pozwany J. B. (1) wniósł o odrzucenie pozwu; ewentualnie oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów solidarnie na jego rzecz kosztów procesu wraz z kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 08.05.2014 r. Sąd Okręgowy odrzucił pozew wobec niedopuszczalności drogi sądowej; stwierdzając, że powodom na mocy decyzji administracyjnej wydanej przez Wojewodę (...) w dniu 08.08.2013 r. ustalano należne im odszkodowanie w kwocie 1.057.464 zł, od której to decyzji nie wnosili odwołania.

Postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 05.08.2014 r. uchylono powyższe orzeczenie. Przyjęto, że powodowie domagają się zasądzenia odszkodowania od Skarbu Państwa oraz J. B. (1), zaś podstawą faktyczną dochodzonego roszczenia jest nienależyte – ich zdaniem – wykonywanie obowiązków przez funkcjonariuszy SP oraz pozwaną osobę fizyczną przy ustalaniu wartości wywłaszczonej nieruchomości. Sąd odwoławczy zaznaczył, że wyrządzenie szkody majątkowej jest zdarzeniem stricte cywilnoprawnym (źródło roszczenia z art. 415 k.c. i nast.), ta zaś cecha przesądza o cywilnoprawnym charakterze i dopuszczalności drogi sądowej.

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 13 września 2019 r. oddalił powództwo oraz orzekł o kosztach procesu i kosztach sądowych.

Z ustaleń tego Sądu wynika min., że powodowie byli właścicielami nieruchomości gruntowej położonej w gminie C., o pow. 1,3146 ha, oznaczonej jako działka o nr ewidencyjnym (...) dla której Sąd Rejonowy w Białymstoku IX Wydział Ksiąg Wieczystych prowadził księgę wieczystą nr (...).

Decyzją Wojewody (...) nr (...)z dnia 23.11.2007 r., znak: (...) ustalono Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w B. lokalizację drogi krajowej nr (...) W. – B. – A. – S., dla inwestycji polegającej na rozbudowie drogi krajowej nr (...) na odcinku J. – B. wraz z budową i przebudową niezbędnej infrastruktury technicznej na terenie gminy T. i C., z jednoczesnym zatwierdzeniem projektu podziału nieruchomości, na określonych działkach, enumeratywnie wyszczególnionych jej treścią; na mocy art. 12 ust. 4 ustawy z dnia 10.04.2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz.U.2013.687, t.j.). Przedmiotowa nieruchomość (należąca poprzednio do powodów) stała się z mocy prawa własnością Skarbu Państwa. Rozstrzygnięcie to stało się ostateczne z dniem 14.04.2008 r. Plan zagospodarowania przestrzennego dla tego obszaru uchwalono w dniu 27.12.2001 r. Uchwałą Rady Gminy C. Nr (...)w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy C. w granicach administracyjnych, obejmujących wyodrębnione obszary funkcjonalne.

W świetle powyższego, niezbędnym było wydanie decyzji następczej – w przedmiocie ustalenia wysokości odszkodowania za wywłaszczenie nieruchomości, poprzedzone sporządzeniem przez rzeczoznawcę majątkowego operatu szacunkowego.

Z dniem 17.04.2008 r. zawarta została z rzeczoznawcą majątkowym J. K. (2) umowa na sporządzenie operatów szacunkowych, określających wartość nieruchomości przejętych pod budowę drogi publicznej na trasie B. – J.; jednak z dniem 09.10.2008 r. Wojewoda (...) odstąpił od tej umowy z przyczyn leżących po stronie wykonawcy. Następnie w dniu 03.04.2009 r. zlecił firmie (...), w ramach której pozwany świadczył usługi jako rzeczoznawca majątkowy, sporządzenie operatów szacunkowych, w tym nieruchomości (...).

Pierwsze oszacowanie wartości nieruchomości na datę 02.10.2009 r. określało jej wartość na 953.611 zł.

Powodowie wnieśli do tego operatu zastrzeżenia, do których pozwany rzeczoznawca ustosunkował się pisemnie, podtrzymując dotychczasowe stanowisko.

W dniu 01.02.2010 r. Wojewoda (...) wydał decyzję, treścią której ustalił wysokość odszkodowania należnego powodom w wysokości wskazywanej w operacie.

Od powyższego rozstrzygnięcia powodowie wnieśli odwołanie do Ministra Infrastruktury, kwestionując wysokość odszkodowania.

Decyzją z dnia 21.10.2010 r., znak: (...) uchylono decyzję Wojewody (...) z dnia 01.02.2010 r. i przekazano sprawę do ponownego rozpoznania.

Kolejny operat szacunkowy sporządzony został w dniu 12.04.2011 r., w którym wysokość odszkodowania rzeczoznawca ustalił w kwocie 935.230 zł.

W dniu 22.06.2011 r. Wojewoda (...) ponownie wydał decyzję administracyjną, w której ustalił wysokość odszkodowania.

Od powyższego rozstrzygnięcia powodowie wywiedli ponowne odwołanie do Ministra Infrastruktury, kwestionując wysokość przyznanego im odszkodowania.

Decyzją z dnia 30.12.2011 r. Minister Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej uchylił zaskarżoną decyzję Wojewody (...) i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

W dniu 22.03.2012 r. rzeczoznawca majątkowy J. B. (1) sporządził trzeci operat szacunkowy; w którym wysokość odszkodowania ustalił w kwocie 573.796 zł, tj. ok. 60% pierwotnej wyceny nieruchomości.

W dniu 24.07.2012 r. Wojewoda (...) wydał kolejną decyzję, w której ustalił wysokość odszkodowania w kwocie z tego operatu. Rozstrzygnięcie to zostało następnie zaskarżone przez powodów.

Decyzją z dnia 23.05.2013 r. Minister Transportu, Budownictwa i (...) Wodnej uchylił powyższą decyzję i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

W tym stanie rzeczy, Wojewoda (...) zlecił sporządzenie kolejnego operatu szacunkowego innemu podmiotowi. Wykonawca usługi firma (...) Sp. z o.o. z siedzibą w O., przedłożył w dniu 08.07.2013 r. operat (autorstwa M. W.), oceniając wartość rynkową nieruchomości na kwotę 1.057.464 zł. Powyższe nie zostało zakwestionowane przez powodów. W oparciu o tak poczynione ustalenia, decyzją z dnia 08.08.2013 r. Wojewoda (...) ustalił odszkodowanie na ich rzecz w tej wysokości.

Powołując się na rażące błędy i zaniedbania, zarówno po stronie rzeczoznawcy majątkowego J. B. (1), jak i Wojewody (...), które skutkowały wydłużeniem postępowania administracyjnego i odroczeniem wypłaty powodom odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość od 2009 r. do 2013 r., w którym to okresie miał miejsce spadek cen nieruchomości, wystosowali oni do wyżej wymienionych podmiotów wezwanie do zapłaty odszkodowania.

Opiniująca w sprawie biegła M. K. (1) (rzeczoznawca majątkowy) wskazała, że ceny nieruchomości w okresie 02.10.2009 r. – 08.07.2013 r. spadły o 13,362 %, zaś poziom zmiany – w stosunku do działki nr (...) – wynosi 90.779 zł. Wartość nieruchomości według poziomu cen na 08.07.2013r. określiła na poziomie 588.606 zł, zaś na 02.10.2009 r. – 679.385 zł. Wyjaśniła przy tym, że w latach 2006 -2007 koniunktura gospodarcza spowodowała, że ceny wszystkich rodzajów nieruchomości drastycznie rosły. Popyt na większość rodzajów nieruchomości przewyższał podaż. Inwestycje były częstokroć finansowane z kredytów, również walutowych, które banki udzielały na bardzo korzystnych warunkach. Wraz z przyjsciem kryzysu w 2008 r. zaostreniu uległa polityka kredytowa banków, kredyty hipoteczne podrożały, co przełożyła się na możliwości nabywcze potencjalnych kupujących; wówczas ceny spadły o ok. 10%, zmniejszeniu uległa cena 1 m², zmieniła się struktura cenowa, ograniczeniu uległa podaż jako efekt wycofania

przez właścicieli ofert sprzedaży gruntów. Ceny po kryzysowej przecenie ustabilizowały się na poziomie z połowy 2009 r., czyli ok. 10-15 % poniżej szczytów hossy na przełomie 2007/2008 r.

Ustosunkowując się do zastrzeżeń strony pozwanej Skarbu Państwa – Wojewody (...) oraz powodów, biegła skorygowała drobny błąd rachunkowy wynikający z zaokrągleń wyników pośrednich, co ostatecznie wpłynęło na zmianę wniosków opinii w ten sposób, że zmiana ceny nieruchomości nr (...) wyniosła 90.769 zł, przy określeniu wartości według poziomu cen na 08.07.2013 r. na 588.546 zł, zaś na 02.10.2009 r. na 679.315 zł

Przechodząc do oceny prawnej roszczeń powodów, Sąd ocenił, iż w okolicznościach niniejszej sprawy brak jest przesłanek do uwzględnienia powództwa, zarówno w stosunku do Skarbu Państwa – Wojewody (...), jak też J. B. (2).

W sprawie nie budził wątpliwości Sądu fakt, że zarzucane pozwanemu – Skarbowi Państwa (Wojewodzie (...)) zachowanie, z którym powodowie łączyli odpowiedzialność odszkodowawczą, było przejawem funkcjonowania państwa w sferze określonej pojęciem imperium, czyli działania i zaniechania polegające na wykonywaniu funkcji władczych i realizacji zadań władzy publicznej. Poza sporem pozostaje też, iż pozwanemu temu zarzucano popełnienie własnego czynu niedozwolonego polegającego na niewłaściwej ocenie przez organ administracji podstawowego dowodu, jakim w sprawie ustalania odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość był operat szacunkowy, polegającej na braku jakiegokolwiek kontroli rzetelności, logiki i zupełności przygotowanej wyceny, co eliminuje potrzebę identyfikacji osoby bezpośredniego sprawcy szkody.

Dalej Sąd Okręgowy szczegółowo omówił podstawę prawną dochodzonego roszczenia wobec pozwanego Skarbu Państwa, której upatrywał w normie art. 417 k.c., w tym przesłanki tej odpowiedzialności w postaci bezprawnego działania lub zaniechania organu władzy publicznej, wystąpienia szkody i związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniem sprawczym a szkodą.

Sąd Okręgowy uznał, iż powodowie nie udowodnili przesłanek uzasadniających przyznanie im odszkodowania. W ocenie Sądu, okolicznością uniemożliwiającą uwzględnienie roszczenia było niewykazanie zaistnienia po ich stronie szkody i związku przyczynowego pomiędzy powoływanymi zdarzeniami i uszczerbkiem w ich majątku. Kluczowym dowodem dla ustalenia tej okoliczności był przeprowadzony w sprawie dowód z opinii biegłej ds. szacowania nieruchomości, która jakkolwiek wykazała spadek wartości nieruchomości o przeszło 13% w okresie od 02.10.2009r. (pierwszy operat sporządzony przez J. B. na cele postępowania wywłaszczeniowego) do 08.07.2013 r. (trzeci operat sporządzony przez wyżej wymienionego); to jednak kwota, którą powodowie ostatecznie uzyskali w postępowaniu administracyjnym w wysokości 1.057.464 zł była prawie 2-krotnie wyższa aniżeli wyliczona przez biegłą M. K. (1) wartość działki.

W ocenie Sądu, żądana kwota 76.000 zł nie pozostaje w związku ze zdarzeniami faktycznymi, z których powodowie wywodzili swoje roszczenie, a twierdzenia o jej wysokości są zupełnie dowolne, gdyż nie zostały poparte żadnym dowodem.

Analogicznej treści argumentacja stanowiła także podstawę faktyczną oddalenia powództwa w stosunku do drugiego pozwanego, aczkolwiek z innej podstawy prawnej, a mianowicie art. 415 k.c.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., zgodnie z zawartą z nim zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

O kosztach należnych z tytułu reprezentowania interesów Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną RP Sąd orzekł w oparciu o przepisy art. 32 ust. 3 ustawy z dnia 15.12.2016r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd nakazał pobrać od powodów solidarnie na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Białymstoku kwotę 13.323,25 zł tytułem brakujących

wydatków w sprawie, a związanych z przeprowadzonymi dowodami z opinii biegłych, których wynagrodzenie (poza zaliczką w wysokości 1.000 zł na poczet opinii) zostało wypłacone tymczasowo z sum budżetowych SP.

Apelację od powyższego wyroku wywiedli powodowie, którzy zaskarżając wyrok w całości, zarzucili

1. obrazę przepisów postępowania, która mogła mieć wpływ na wynik postępowania, zwłaszcza:

a) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę materiału dowodowego, a w szczególności dowodu z opinii biegłej sądowej z zakresu szacowania nieruchomości - M. K. (1), tj. uznanie, że ww. opinia sporządzona została w sposób prawidłowy i rzetelny, w pełni zasługujący na obdarzenie jej walorem wiarygodności, mimo iż powodowie w sposób szczegółowy wykazali, iż opinia przezeń sporządzona obciążona jest szeregiem błędów i nieprawidłowości, w tym błędów kwalifikujących nieruchomość powodów pod względem przeznaczenia, błędów w wyborze nieruchomości przyjętych do porównania, albowiem nie mają one cech wspólnych wymaganych przepisami prawa, błędów rachunkowych i innych, niejednokrotnie tożsamy z błędami zawartymi w operatach sporządzonych przez pozwanego ad 2 J. B., za które to rażące błędy rzeczoznawca został ukarany karą dyscyplinarną, a które to błędy powielone przez biegłą M. K. istotnie wpływają na rzetelność sporządzonej w sprawie opinii stanowiącej podstawę rozstrzygnięcia o zasadności powództwa;

b) art. 227 k.p.c., art. 244 k.p.c., art. 278 k.p.c. i art. 285 k.p.c. oraz art. 49 k.p.c. w zw. z art. 4 pkt 16, art. 151 § 1, art. 153 ust. 1 i art. 154 ust. 1 oraz 175 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami oraz § 4 ust. 1 pkt 2, 4 i 16 Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie wyceny nieruchomości i sporządzania operatu szacunkowego, poprzez oddalenie wniosku powodów o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości na okoliczność: czy w okresie między sporządzeniem pierwszego operatu (02.10.2009 r.) a ostatnią wyceną (08.07.2013 r.) w sprawie o odszkodowanie za wywłaszczoną nieruchomość (znak: (...)) nastąpiła zmiana cen rynkowych nieruchomości albo zaistniała inna okoliczność, mająca wpływ na ustalenie wysokości odszkodowania należnego powodom za działkę nr (...), a jeśli tak, to o jaką kwotę oraz w jaki sposób zmieniały się ceny rynkowe nieruchomości w tym okresie, mimo iż powodowie w sposób precyzyjny i szczegółowy umotywowali zasadność powołania nowego biegłego w sprawie, wskazali na szereg nieprawidłowości i nieścisłości w opiniach biegłej M. K., w tym na błędy, które były tożsame z tymi popełnionymi przez pozwanego J. B., ponadto powodowie zgłosili szereg zarzutów co do postawy biegłej poddającej pod wątpliwość stopień profesjonalizmu, fachowości i bezstronności biegłej; w opiniach biegły sądowy nie dołożył należytej staranności wymaganej przy wykonywaniu czynności zawodowych; nie dokonał dokładnych pomiarów, ani odpowiedniej korekty cen między nieruchomościami porównywanymi biorąc pod uwagę występujące między nimi różnice w cechach i właściwościach; biegła miała możliwość, identycznych lub podobnych do nieruchomości powodów - ponieważ istnieje rynek nieruchomości drogowych biegła winna określić wartość nieruchomości przy uwzględnieniu cen transakcyjnych nieruchomości drogowych, które odbyły się na rynku lokalnym przy budowie drogi (...) w rejonie C. i B., a nie miejscowości W., która nie znajduje się nawet przy drodze krajowej B. (...) w wycenie przygotowanej przez biegłą K. brak jest podobnej cechy fizycznej nieruchomości, albowiem przyjęte do porównania nieruchomości zaliczone zostały do różnych lokalizacji, charakteryzują się różnym stanem technicznym, standardem, funkcjonalnością, powierzchnią działek; w aktach sprawy znajdują się decyzje Wojewody (...) dotyczące nabycia przez Skarb Państwa na budowę drogi (...) B. - J. nieruchomości położonych w bliskiej odległości od nieruchomości powodów, także przy drodze (...), których biegła nie brała w ogóle pod uwagę przy sporządzaniu opinii; z operatu szacunkowego sporządzonego przez (...) Sp. z o.o. z O. w dniu 08.07.2013 r., na rynku regionalnym istnieje rynek nieruchomości drogowych, których ceny transakcyjne zawierają się w przedziale od 40 zł do ponad 100 zł za 1 m⁽²⁾, natomiast biegła spośród 758 transakcji znajduje jedynie trzy transakcje nieruchomości gruntowych,

c) art. 108 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 98 k.p.c. poprzez pominięcie rozstrzygnięcia o kosztach postępowania zażaleniowego, w którym to postępowaniu zażaleniowym Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny postanowieniem z dnia 5 sierpnia 2014 r., sygn. akt I ACz 804/14, uwzględnił zażalenie powodów na postanowienie Sądu Okręgowego w Białymstoku I Wydział Cywilny z dnia 8 maja 2014 r., sygn. akt I C 1715/14, odrzucające pozew, i pozostawił Sądowi I instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego, a zatem Sąd Okręgowy w

orzeczeniu kończącym postępowanie przed Sądem I instancji winien orzec o wszystkich kosztach postępowania, do których zaliczyć należy poniesione przez strony koszty postępowań wpadkowych;

2. obrazę przepisów prawa materialnego, zwłaszcza:

a) art. 6 k.c. w zw. z art. 417 k.c. i art. 361 § 2 k.c. poprzez uznanie, że w powodowie nie wykazali zaistnienia przesłanek uzasadniających przyznanie im odszkodowania, w szczególności zaistnienia w majątku powodów szkody oraz związku przyczynowego pomiędzy niewłaściwym postępowaniem pozwanych a wspomnianą szkodą, mimo iż zarówno treść pozwu, jak i dołączone do pozwu dowody z postaci dokumentów wskazywały wprost, iż pozwany ad.2 J. B. (1) sporządzając operaty szacunkowe trzykrotnie dopuścił się szeregu zaniedbań rzutujących na wysokość należnego powodom odszkodowania za wywłaszczenie nieruchomości, a także rzutujących na termin wypłaty odszkodowania, co wiązało się z tym, że przeciągnięcie procesu wyceniania nieruchomości i szacowania należnego powodom odszkodowania rozciągnęło się w czasie na przeszło 4 lata, a w tym czasie doszło do znacznego spadku cen rynkowych nieruchomości, a w kontekście powyższego pozwany ad.1 Skarb Państwa - Wojewoda (...) ponosi odpowiedzialność za bezprawne działanie lub zaniechanie powstałe przy wykonywaniu władzy publicznej polegające na braku jakiegokolwiek kontroli rzetelności, logiki i zupełności wyceny przygotowanej przez pozwanego ad.1 J. B. (1), która to wycena stanowiła podstawę ustalenia odszkodowania za wywłaszczoną nieruchomość powodów.

Mając na uwadze, powyższe wniosł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa i orzeczenie zgodnie z żądaniem pozwu ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego oraz zasądzenie od pozwanych na rzecz powodów zwrot kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję.

Ponadto wniosł o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości na okoliczność: czy w okresie między sporządzeniem pierwszego operatu (02.10.2009 r.) a ostatnią wyceną (08.07.2013 r.) w sprawie o odszkodowanie za wywłaszczoną nieruchomość(...)nastąpiła zmiana cen rynkowych nieruchomości albo zaistniała inna okoliczność, mająca wpływ na ustalenie wysokości odszkodowania należnego powodom za działkę nr (...), a jeśli tak, to o jaką kwotę oraz w jaki sposób zmieniały się ceny rynkowe nieruchomości w tym okresie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie jest uzasadniona, albowiem zaskarżony wyrok odpowiada prawu.

Sąd Apelacyjny podziela ocenę Sądu Okręgowego, że w rozpoznawanej sprawie nie zaistniała podstawowa przesłanka każdej odpowiedzialności odszkodowawczej, przewidzianej w przepisach prawa, a mianowicie szkoda pozostająca w adekwatnym związku przyczynowym ze zdarzeniem sprawczym.

Jednak zdaniem Sądu Apelacyjnego, dojście do tej konkluzji wcale nie wymagało prowadzenia w rozpoznawanej sprawie czasochłonnego i obszernego postępowania dowodowego.

W art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 10.04.2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (tj. Dz.U. z 2020 r., poz. 1363) przewidziano, że wysokość odszkodowania (za nieruchomości, które stały się z mocy prawa własnością Skarbu w odniesieniu do dróg krajowych) ustala się według stanu nieruchomości w dniu wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej przez organ I instancji oraz według jej wartości z dnia, w którym następuje ustalenie wysokości odszkodowania.

W istocie rzeczy ustalenie wysokości odszkodowania w postępowaniu administracyjnym, prowadzonym na podstawie powołanej ustawy, następuje na analogicznych zasadach, jak w stosunkach stricte cywilnoprawnych, stosownie do reguły art. 363 § 2 k.c., zgodnie z którym jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba, że szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili.

Na gruncie art. 363 § 2 k.c., w powiązaniu z art. 36 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2020 r., poz. 393), ukształtował się pogląd prawny, iż ani wzrost cen nieruchomości, ani ich spadek w okresie między wystąpieniem zdarzenia wyrządzającego szkodę a ustaleniem wysokości odszkodowania, będące następstwem swobodnego kształtowania się sił popytu i podaży, nie stanowią szczególnej okoliczności uzasadniającej ustalenia wysokości odszkodowania według innych cen, niż obowiązujące w dacie orzekania (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 24 września 2010 r., IV CSK 78/10 i z dnia 24 czerwca 2015 r., II CSK/569/14).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, w rozpoznawanej sprawie odszkodowanie określone decyzją Wojewody (...) z dnia 8 sierpnia 2013 r. stanowiło słuszny ekwiwalent wywłaszczonej nieruchomości, czyli było równoważne gospodarczo do wartości wywłaszczonej nieruchomości. Stwarzało ono bowiem wywłaszczonemu właścicielowi nieruchomości możliwość odtworzenia rzeczy przejętej przez państwo, a inaczej mówiąc nabycia innej nieruchomości o równoważnych parametrach i właściwościach.

Jest bowiem oczywiste, że tak wzrost, jak i spadek cen nieruchomości, jeżeli tylko jest konsekwencją swobodnego działania reguł wolnego rynku, dotyczy nie tylko wywłaszczonej nieruchomości, ale także w odpowiednim stopniu wszystkich nieruchomości o porównywalnych parametrach.

Powodowie nie zaskarżyli w postępowaniu administracyjnym decyzji, mocą której ostatecznie przyznano im odszkodowanie, dlatego też wypada przyjąć, że sami uznali je za słuszne.

Wobec braku tej podstawowej przesłanki odpowiedzialności obu pozwanych, bezprzedmiotowym było omawianie i roztrząsanie zaistnienia pozostałych przesłanek odpowiedzialności, jak również uzupełnienie postępowania dowodowego w kierunku wnioskowanym przez powodów. Ostatecznie spadek cen wszystkich nieruchomości w latach 2009-2013 jest okolicznością bezsporną, a nawet można powiedzieć, że powszechnie znaną, dla każdej osoby mającej chociażby minimalny kontakt z rynkiem nieruchomości. Z przytoczonych względów powyższa okoliczność nie miała istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy.

Zgodnie z art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c sąd rozstrzyga o kosztach w każdym orzeczeniu kończącym sprawę w instancji. Powszechnie przyjmuje się, że ten przepis wyraża zasadę unifikacji i koncentracji kosztów, zgodnie z którą dopiero w orzeczeniu końcowym sąd orzeka o wszystkich kosztach przy zastosowaniu zasady adekwatnej do wyniku postępowania. Zasada ta ma charakter fundamentalny, podobnie zresztą jak i zasada zwrotu kosztów celowych i odpowiedzialności za wynik postępowania. Istotne jest przy tym, że o tym, w jakim stopniu strona wygrała lub przegrała proces, decyduje rezultat przeprowadzonego porównania roszczeń dochodzonych z roszczeniami uwzględnionymi, którego dokonuje się, mając na względzie ostateczny wynik procesu, a nie ten osiągnięty na poszczególnych etapach postępowania. Powodowie ostatecznie przegrali proces, dlatego też brak jest podstaw do zasądzenia na ich rzecz kosztów postępowania zażaleniowego bądź uwzględnienia tych kosztów - w ramach stosunkowego rozdzielenia z kosztami strony przeciwnej (art. 100 zd. 1). Było to bowiem postępowanie incydentalne, które żaden sposób nie przesądzało o ostatecznym wyniku procesu.

Nie znajdując zatem podstaw do uwzględnienia apelacji, Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.c., orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu instancji odwoławczej orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c.

(...)